

BARÁTKI LÁSZLÓ ATTILA¹

A fatf standard és nemzeti szintű végrehajtása

A **Financial Action Task Force**² röviden FATF (a továbbiakban: Szervezet) magyarul Pénzügyi Akciócsoportot jelent, amely a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem nemzetközi standardjait meghatározó kormányközi szervezetként tevékenykedik. Fontos feladata, és talán a nyilvánosság számára legkézenfekvőbb eredménye, hogy identifikálja azon országokat, amelyek az AML/CFT³ vonatkozásában stratégiai hiányosságokkal küzdenek nemzeti szinten. A pénzmosásra és terrorizmus finanszírozására utaló olyan indikátorokat⁴ azonosítanak, amelyek segítik a csatlakozott országokat a küzdelemben. Az azonosításon túl természetesen támogatást nyújt a pénzügyi rendszer integritását fenyegető pénzmosás és terrorizmus finanszírozása kockázataitól történő megelőzéshez jogi, szabályozási és operatív intézkedéseivel. A nemzetközi küzdelem stratégiai elemeként értékeli az országok AML/CFT helyzetét, majd az eredmény alapján a vizsgált országnak akciótérket kell kidolgoznia a Szervezet által feltárt hiányosságok felszámolására és a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem hatékonyságának növelése érdekében. Az országok által megtett intézkedéseket és eredményeket rendszeresen ellenőrzi a Szervezet, folyamatos értékelést végez és felhívásokat tesz közzé a magas kockázatú vagy nem együttműködő országok vonatkozásában. A Szervezet globális szabályozási standardokat készít a pénzmosás, terrorizmusfinanszírozás és proliferáció⁵ területén.

A tartalmi korlátokra tekintettel csak röviden térnek ki a

¹ Barátki László Attila doktoranduszhallgató, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, A szerző további munkássága megtalálható a Magyar Tudományos Művek Tárában: <https://m2.tmt.hu/frontend/#view/Publication/SmartQuery/1127/>

² A FATF a globális pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megakadályozása érdekében létrejött nemzetközi szervezet, amelynek célja az illegális tevékenységekből származó pénzek tisztára mosása. Politikai döntéshozó testületként azon munkálkodik, hogy megteremtse a szükséges akaratot a nemzeti jogalkotás és szabályozás, valamint ezek felügyeletének végrehajtásához.

³ AML/CFT – Anti Money Laundering and Counter Financing Terrorism (magyarul Pénzmosás elleni és Terrorizmusfinanszírozást megfigyelő és szankcionáló rendszer)

⁴ A teljes lista megtalálható az alábbi linken: <https://www.fatf-gafi.org/countries/>

⁵ Proliferáció – A FATF reagálása a tömegpusztító fegyverek tiltott elterjedésének veszélyei miatt, aktualizálva szabványait, hogy tartalmazzanak intézkedéseket a tömegpusztító fegyverek elterjedésével kapcsolatos célzott pénzügyi szankciók végrehajtására. (forrás: [http://www.fatf-gafi.org/publications/financingofproliferation/?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](http://www.fatf-gafi.org/publications/financingofproliferation/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate))).

Szervezet létrejöttének előzményeire.

A Szervezetet 1989-ben hozták létre a párizsi G7⁶ csúcstalálkozón a pénzmosás növekvő problémáinak leküzdése érdekében. Jelenleg két regionális,⁷ egy különleges közigazgatási régió⁸ és harminchét ország⁹ teljes jogú tagja van, továbbá társult tagszervezetek¹⁰ és megfigyelő tagok is részt vesznek a szervezet munkájában.

A fő kiindulópont a Szervezet létrehozása érdekében onnan indult, hogy a szervezet bűnözés korlátlanul mosta tisz-

tára a kábítószer-kereskedelemből származó pénzeket a '80-as évek elején. A közismert Pablo Escobar „drogbáró” nevéhez köthető minden idők legerjedtebb drogcsempészeti kereskedelme és kialakított szervezett bűnözői hálózata. A felszámolás érdekében kialakítottak egy stratégiát a pénzek nyomom követéséhez és így jutottak el az illegális pénzekhez.

Később, a 2001. szeptember 11-én elkövetett terrorcselekmény miatt a Szervezet kibővítette hatáskörét a terrorizmus elleni küzdelemre is. Ennek célja, pénz vagy egyéb vagyon terrorista cselekmények elkövetéséhez történő biztosításának megakadályozása.

2012-ben a tömegpusztító fegyverek finanszírozása által a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető veszélyt is felismerték, ezért ennek megakadályozását is beépítették a Szervezet megbízatásába. A tömegpusztító fegyverek fejlesztése és telepítése sok pénzt igényel. Ezek a fegyverek a leginkább károsak a Földre nézve, ezért fejlesztésük szigorúan szabályozott és ellenőrzött. A Szervezet harcol a PF¹¹ ellen, hogy megbizonyosodjon arról, hogy ezeket a fegyvereket nem illetéktelen személyek, szervezetek vagy országok birtokolják.¹²

A FATF 2019-ben az Európa Tanács¹³ által megerősített célja a pénzügyi rendszer és a tágabb értelemben vett gazdaság védelme az ML¹⁴ és a TF-fenyegetésektől.¹⁵ Ennek megvalósítása érdekében kidolgoztak egy olyan rendszert, amely preventív jelleggel lép fel a fenyegetésekkel szemben.

⁶ 1989-ben a G7 gazdasági világnagyhatalmak voltak: Franciaország, Németország, Egyesült Királyság, Olaszország, Japán, Kanada és az Egyesült Államok. 2006-ban csatlakozott az EU is, így lett G8.

⁷ Európai Bizottság és a Perzsa-öböl Együttműködési Tanács a két régió (forrás: <http://www.fatf-gafi.org/>)

⁸ Hongkong, Kína (forrás: [https://www.fatf-gafi.org/countries/#Hong%20Kong%20\(China\)](https://www.fatf-gafi.org/countries/#Hong%20Kong%20(China)))

⁹ A teljes jogú tagok és a megfigyelők listája az alábbi linken érhető el: <https://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/>

¹⁰ Ilyen például az Ázsia/csendes-óceáni térség tagjai vagy a latin-amerikai csoportok tagjai, akik részt vesznek a gyűléseken és szakmai támogatást nyújtanak egymásnak.

¹¹ PF – Proliferation (proliferáció).

¹² Úgynevezett stratégiai hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik ország, mint például Afganisztán, Bosznia-Hercegovina, Guayana, Irak, Laoszi Népi Demokratikus Köztársaság, Szíria, Uganda, Vanuatu, Jemen, Irán vagy a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság.

¹³ forrás: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/>

¹⁴ ML – Money Laundering (pénzmosás).

¹⁵ TF – Terrorism Financing (terrorizmusfinanszírozás).

Stratégiai prioritás az EU-ban

Az Európai Tanács 2019. június 20-án elfogadta a 2019–2024-es időszakra vonatkozó stratégiai tervezetét, amely a polgárok és a szabadságok védelmét tűzte ki fő célként. A stratégiai tervezet részeként olyan szilárd szabályozási keretet alakítottak ki, amellyel az alábbi területeken kívánnak közösen fellépni:

- Technológiai innováció (idetartoznak a virtuális fizetőeszközök is);
- A pénzügyi mozgások növekvő integrációja a belső piacokon;
- A terror szervezetek globális megfigyelése és felszámolása;
- A nemzeti rendszerek hiányosságainak a felderítése és a jogi kiskapuk bezárása.

Tekintettel arra, hogy ez nemzetközi összefogást és együttműködést igényel, ezért az EU a Szervezettel kooperál a nemzetközi előírások kialakítása és végrehajtásának felügyelete érdekében.¹⁶

A Szervezet által kialakított ME-szabvány¹⁷ rendszer szerint minden országot más, több tagország szakértőiből álló értékelőbizottság vizsgál, az ajánlások törvényben történő megalkotásától kezdve azok végrehajtásán át, a kormány külön szervezeti egységeként működő hatóságok tevékenységének eredményességéig. Az értékelés elvégzése után a kapott eredményt a Szervezet teljes tagjai előtt közös szakmai vitára bocsátják. A vita eredménye során elkészített és nyilvánosan közzé tett MER-jelentés¹⁸ információt nyújt a vizsgált országok vonatkozásában, hogy milyen intézkedések valósulnak meg – vagy nem valósulnak meg – a pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megakadályozása érdekében. Az országértékelések során elkészített MER-jelentések összehasonlításából tudható meg többek között az is, hogy az országok milyen erős és megbízható rendszert alkalmaznak a pénzmosás elleni küzdelmük során a bűnözőkkel szemben és mennyire hatékony az AML/CFT rendszerük egymáshoz viszonyítva.

Természetesen nem minden vizsgált ország felel meg teljes mértékben a standardoknak. Azon országok, amelyek nem hajlandók alávetni magukat a vizsgálatnak vagy a vizsgálat eredménye azt állapítja meg, hogy nem működtenek megfelelő AML/CFT rendszert, azok vonatkozásában stratégiai hiányosságokat állapítanak meg és pénzügyi befektetés szempontjából kockázatosnak ítélik meg őket. Ezek a stratégiai hiányosságokkal küzdő országokban a pénzmosást és terrorizmusfinanszírozást elősegítő állampolgárai és szervezetei felkerülnek az Európai Unió által elrendelt és hatályban lévő korlátozó intézkedésekről, és a szankciókkal érintett szemé-

lyek, szervezetek egységesített listájára,¹⁹ valamint az ENSZ²⁰ által elrendelt konszolidált szankciós listára.²¹ Meg kell említeni, hogy az Európai Unió kívüli országok állampolgárai és szervezetei is felkerülnek ezekre a listákra, ugyanis a 2015/849 EU irányelv²² alapján az úgynevezett kiemelt kockázatú harmadik országok semmilyen vonatkozásban nem működnek együtt a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemben, és ezek veszélyt jelentenek az EU-tagországokra is. Ezen országok állampolgáiraival és szervezeteivel kötött minden pénzügyi művelet során fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket²³ kell elvégezni és annak eredményét jelenteni kell a FIU²⁴ részére.

A pénzmosás elleni küzdelem uniós jogi kereteit a 2018/843 számon kiadott EU irányelv²⁵ valamint a 2018/1673 EU irányelv²⁶ teremtette meg. A stratégiai prioritások felülvizsgálata során az Európai Bizottság 2020 májusában elkészítette a cselekvési tervét az uniós szabályok végrehajtásának, felügyeletének és koordinálásának javítása érdekében szükséges intézkedések megtételéhez. Ezek a szabályok alakítják egyrészt a fokozott biztonság iránti igény megvalósulását, másrészt az alapvető jogok és a gazdasági szabadságok védelme közötti egyensúlyt. Emellett az uniós szabályok összhangba kerültek a Szervezet által kiadott nemzetközi standardokkal.

A pénzmosás elleni intézkedések és a terrorizmusfinanszírozás értékelésével foglalkozó szakértői bizottság a MONEYVAL²⁷ az Európa Tanács állandó ellenőrző bizottsága. Aján-

¹⁹ Az Európai Unió 2016/1675 bizottsági felhatalmazáson alapuló rendeletben meghatározott országok vonatkozásában a korlátozó lista folyamatosan frissül és a következő helyen érhető el az aktuális állapot: https://ceas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8442/consolidated-list-sanctions_en.

²⁰ ENSZ – Egyesült Nemzetek Szervezete. forrás: <https://www.un.org/en/>.

²¹ Az 1956. évi I. törvénnyel kihirdetett ENSZ Alapokmányának 25. cikkében meghatározott, az ENSZ BT által a nemzetközi béke és biztonság fenntartása érdekében elfogadott határozat alapján az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt korlátozások kiterjednek a bűnözői csoportok családtagjaira is. A konszolidált szankciós lista regisztrációt követően az alábbi helyen érhető el: <https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/un-sc-consolidated-list>.

²² forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849&from=RO>.

²³ Az üzleti kapcsolat létesítésekor vagy az ügyleti megbízás teljesítése előtt az ügyfél, annak meghatalmazottja, a szolgáltatónál eljáró rendelkezésre jogosult, továbbá a szolgáltatónál eljáró képviselő, az ügyfél tényleges tulajdonosainak azonosítása, az adatok visszakereshető módon történő rögzítése, az ügyfél kockázati besorolásának meghatározása, a személyazonosság igazoló ellenőrzése, az üzleti kapcsolat céljának és jellegének megismerése és folyamatos figyelemmel kísérését foglalja magában.

²⁴ Financial Intelligence Units – Pénzügyi Információs Egység

forrás: <https://www.coe.int/en/web/moneyval/implementation/fiu>.

²⁵ A pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv, valamint a 2009/138/EK és a 2013/36/EU irányelv módosításáról szól. (forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX:32018L0843>)

²⁶ A pénzmosás elleni büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről. forrás: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2018.284.01.0022.01.ENG.

²⁷ MONEYVAL – (Council of Europe Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism). Az Európa Tanács szakértői bizottsága, amely egy 47 tagállammal rendelkező páneurópai szervezet. Állandó ellenőrző mechanizmussal rendelkezik, amely közvetlenül annak fő szervének, a Miniszterek Bizottságának tartozik beszámolóval. A MONEYVAL feladata, hogy értékelje a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemre vonatkozó főbb nemzetközi előírások betartását és azok végrehajtásának hatékonyságát, valamint az is feladata, hogy ajánlásokat tegyen a nemzeti hatóságoknak a rendszereik szükséges fejlesztéseivel kapcsolatban. A MONEYVAL te-

¹⁶ Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/>

¹⁷ ME – Mutual Evaluation – kölcsönös értékelési szabvány, amely a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem alapján kockázati besorolásba helyezi a vizsgált országokat.

¹⁸ MER – Mutual Evaluation Report – kölcsönös értékelési jelentés, amely a vizsgált országban az ME szabvány alapján a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás szerinti kockázati besorolását adja az adott ország vonatkozásában.

lásokat tesz a nemzeti hatóságoknak az AML/CFT rendszereik fejlesztésére és végzi ezen országok felügyeletét. Az alapokmány a MONEYVAL-t 2011. január 1-jétől az Európa Tanácson belül egy független ellenőrzési mechanizmusra emelte, amely közvetlenül a Miniszeri Bizottságnak tartozik felelősséggel. A MONEYVAL statútumát 2013-ban a CM/Res(2013)13²⁸ számú EU határozattal, majd 2017-ben a CM/Res(2017)19²⁹ számú Bizottsági állásfoglalással megerősített független felügyeleti szervezetté szavazták meg.

A Szervezet nemzetközi szabványainak meghatározása

A Szervezet által kidolgozott nemzetközi módszertant FATF-ajánlásnak³⁰ (a továbbiakban: ajánlás) nevezik. Az ajánlás negyven pontban foglalja össze a szabványokat, amely jogi intézkedéseket, szabályozási intézkedéseket és operatív intézkedéseket határoz meg egyaránt, ezzel átfogó keretet biztosítva minden ország AML/CFT rendszerének alapjaihoz. Az ajánlásokat hét kategóriába sorolták az alábbiak szerint:

1. Az AML/CFT politikák és koordináció megléte
Minden országnak meg kell határoznia az ML/TF kockázatokat és együtt kell működnie a Szervezettel, koordinálniuk kell a kockázatalapú megközelítést a kockázatok csökkentése érdekében.
2. Megelőző intézkedések bevezetése
Az országoknak biztosítaniuk kell, hogy a magánszektor intézkedéseket tegyen annak megakadályozására, hogy a bűnözők visszaéljenek a pénzügyi rendszerrel vagy egyéb olyan lehetőségekkel, melyek belépési alkalmat teremtenek a pénzügyi rendszerbe a bűnözők számára.
3. Nemzetközi együttműködés kialakítása
Az ML/TF bűncselekmények leküzdése nem egyetlen ország feladata. Jelleműknél fogva a bűncselekmények határokon átvételnek, ahogy a bűnözők tevékenysége is. Az országok érdekeltek abban, hogy együttműködjenek a bűncselekmények leküzdésében információcserével, jogi segítségnyújtással, valamint a felügyeleti szervek bevonásával.
4. Pénzmosás felderítése és elkobzás
Az országoknak meg kell határozniuk a pénzmosás bűncselekményét, büntették kell nyilvánítaniuk az ML-t, és törvényi felhatalmazással kell rendelkezniük arra, hogy a bűncselekményből származó pénzt és vagyont elkobozzák az elkövetőktől.
5. Terrorizmus és proliferációfinanszírozás
Az országoknak a TF vonatkozásában szintén kriminalizálniuk kell a cselekményt és az elkövetőkkel szemben

különböző szankciókat kell végrehajtaniuk mind a TF-hez és a PF-hez kapcsolódóan.

6. Jogi személyek és üzleti megállapodások átláthatósága és a tényleges tulajdonos megállapítása
A jogi személyek, mint például a vállalatok, szolgáltatók és az egyéb üzleti megállapodások során létrejött tulajdonjogok átláthatók kell legyenek, ezért a természetes személy tulajdonosok beazonosítása meghatározó jelentőségű.
7. Az illetékes hatóságok hatásköre és felelőssége, valamint egyéb intézményi intézkedések biztosítása
Az országoknak hatósági jogkörrel rendelkező felügyeleti intézményeket kell létrehozniuk, valamint a meglévő intézményeknek biztosítaniuk kell az ML/TF elleni küzdelemhez szükséges független erőket.

Ezek a kategóriák segítenek az ajánlások összefüggéseinek megértésében, ugyanis az összes ajánlás összekapcsolódik és együttesen alkalmazandó az AML/CFT rendszer létrehozásában és hatékony működtetésében. Bármelyik fejezet hiányosságát mutat, nem lesz eredményes az AML/CFT elleni küzdelem. Ezek betartását rendszeresen értékelik a Szervezet felügyeleti egységei és értékeléseket tesznek közzé az adott ország vonatkozásában.

Koordináció, kriminalizáció, elkobzás és megelőzés

Egy-egy kategória több pontot is magában foglal. Az első kategóriába tartoznak a hatóságok együttműködése és megfelelő koordinációja, az ML/TF kriminalizációja, a bűncselekményből származó pénzek és vagyon elkobzása, valamint a megelőző intézkedések létrehozása. Magyarországon a kockázatok értékelését követően megtett kormányzati intézkedések során kijelölték és létrehozták azokat a felügyeleti hatóságokat,³¹ amelyek rendelkeznek megfelelő jogosultsággal és hatáskörrel az ML/TF felkutatásához és szankcionálásához. Ezek a felügyeleti szervek folyamatosan együttműködnek, valamint állandó információt szolgáltatnak a tevékenységükkel kapcsolatban feltárt esetek vonatkozásában. A kriminalizáció tekintetében hazánkban a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 399–400. §-ában valamint a 318. §-ban meghatározott elkövetési magatartások felderítése során a hatóság jogosult és köteles anyagieszköz- és vagyonelkobzást alkalmazni.³² Ezek mind a kormányzati intézkedések körébe tartoznak, azonban a megelőzés vonatkozásában a magánszektor érintő feladatok meghatározása a cél, a FATF ajánlásnak megfelelően. Ugyanis a magánszektor által elvégzett megelőző intézkedésekkel olyan adatbázis hoz-

matikus tipológiai kutatásokat is folytat a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának módszereiről, trendjeiről és technikáiról. forrás: <https://www.coe.int/en/web/moneyval>.

²⁸ Forrás: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c77e5

²⁹ Forrás: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680758cb9

³⁰ Forrás: <https://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/fatf-methodology.html>

³¹ A pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (hatályos: 2017. május 26.) 5. §-ában van meghatározva milyen tevékenységet végző szolgáltató vonatkozásában mely hatóság végzi a felügyeletet.

³² A Btk. 318. és a 318/A. § alkalmazásában anyagi eszközön a terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló, 2001. december 27-i 2580/2001/EK tanácsi rendelet 1. cikk 1. pontjában meghatározott eszközöket, jogi dokumentumokat és okiratokat kell érteni. Az anyagi eszköz a pénz, valamint minden fizetőeszköz, beleértve a virtuális fizetőeszközöket is.

ható létre, amely nagymértékben segíti a hatóságok felderítési munkáit és a bűncselekmények elkövetőinek beazonosítását. Az ajánlás pontosan meghatározza a magánszektor szereplőit, akik el kell végezzék a megelőző intézkedéseket. Ezek nem csak pénz forgalmazásával (FIs³³) vagy virtuális fizető eszközök kereskedésével (VASPs³⁴) foglalkozó vállalkozások, hanem bizonyos tevékenységi körhöz kapcsolódó úgynevezett DNFBPs-szolgáltatók³⁵ is. Ezen vállalkozások minden ügyfél vonatkozásában el kell végezzék az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket és a dokumentumokat meg kell őrizniük.

A megelőző intézkedések keretében végzett ügyfelek azonosításán és az üzleti kapcsolat figyelemmel kísérésén túl, ha felmerül a gyanú az üzleti kapcsolat létesítése vagy üzleti megbízás során, valamint ha nem sikerül az ügyfelek azonosítását elvégezni, bejelentést kell küldeni a szolgáltató felügyeletét ellátó pénzügyi információs egység³⁶ részére.

A bűnözők beazonosításán és büntetőjogi szankcionálásán túl fontos, hogy az így szerzett pénz és vagyon elkobozható. Vagyis elkobozható az elkövető bűncselekményből származó jövedelme és vagyona – akkor is, ha azt már legalizálta –, a bűncselekmény elkövetéséhez használt eszköz/vagyon, valamint a mosott pénznek megfelelő értékű vagyon. Ugyanakkor az ajánlás szerint az elkövető legálisan szerzett jövedelme nem foglalható le.

Átláthatóság, hatóságok és együttműködés

Az ajánlás minden országban a jogi személyek nyilvántartása alapján kötelező beazonosítási folyamatokat ír elő az átláthatóság érdekében. A bűnözők egyik gyakori taktikája ugyanis az, hogy gazdasági társaságokat vagy trösztöket hoznak létre, mint a tevékenységük elfedésére szolgáló entitás. Ezek a vállalkozások ugyanúgy néznek ki, és ugyanúgy működnek, mint egy normális üzlet, de valójában úgynevezett piszkos pénzeket mozgatnak. A céljuk, hogy fedve legyenek a tulajdonosi és vezetői személyek. Ezen entítások háttéréről való információ kulcsfontosságú a felügyeleti hatóságok ML/TF felderítése tekintetében. A hatékony fellépés érdekében minden országban biztosítani kell a tényleges tulajdonos megfelelő, pontos és időszerű nyilvántartását, annak érdekében, hogy ne lehessen a jogi személyek – tulajdonosai és vezető tisztviselői – jogállásával visszaélni ML/TF cselekményekkel összefüggésben.

A felügyeleti hatóságok hatáskörének, felelőségének, valamint egyéb intézményi feladatainak ellátása kapcsán létre kell hozni a Pénzügyi Információs Egységet, amely a bejelentéseket gyűjti, elemzi és a gyanús tranzakciók vonatkozásában azonnal tud intézkedéseket hozni (STR³⁷). A FIU szabályo-

³³ FIs – Financial Institutions (pénzügyintézetek).

³⁴ VASPs – Virtual Asset Service Providers (virtuális fizetőeszközök közötti átváltási szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások).

³⁵ DNFBPs – Designated Non-Financial Business or Professions (kijelölt nem pénzügyi vállalkozás vagy szakma).

³⁶ PEI – A pénzügyi információs egység a NAV központi irányításán belül működő önálló elemzéssel, hírszerzéssel és felügyeleti tevékenységet végző hatóság. Forrás: <https://pei.nav.gov.hu>.

³⁷ STR – Suspicious transaction reports (bejelentések).

zohatósági jogkörrel kell rendelkezzen, aki felügyeli a FIs-eket, VASPs-okat és a DNFBPs-eket. Ki kell jelölni azt a rendvédelmi bünyügyi szervet, aki az ML/TF kivizsgálását és büntetőjogi fellépését végzi. Továbbá a határorizeti hatóság meg kell akadályozza a piszkos pénzek áramlását az országok között.

Nemzetközi együttműködés

Ahogy arról korábban már említést tettem, ezen bűncselekmények leküzdése nem egyetlen ország feladata, éppen ezért nemzetközi összefogásra van szükség. Az országoknak külön nemzetközi megállapodásokat és nemzeti törvényeket kell megalkotniuk az információk megosztása és a bűnözők felderítése érdekében. Az ML/TF elleni globális harc lehetővé tétele érdekében a Szervezet által megfogalmazott ajánlások biztosítják, hogy nemzetközi együttműködés alakuljon ki a felügyeleti, a bűnüldöző szervek és az ügyészségek között. A nemzetközi együttműködés során a jogi segítségnyújtás, az elkobzás vagy a kiadatás kiemelt jelentőségű a küzdelem eredményessége érdekében. Az ajánlás összetettsége és komplexitása miatt külön segédletet (INs³⁸) adott ki a Szervezet, amelyben szakértői értelmező rendelkezések, valamint konkrét példák is megtalálhatók. Jelen tanulmányban nem kerül részletezésre a teljes ajánlás tartalmi korlátok miatt.

Országértékelés

Az AML/CFT rendszer eredményességének alapja az ajánlásnak való megfelelésen túl a hatékonyság és eredményesség felmutatása is. Nem elegendő ugyanis az ajánlás implementálása az ország jogrendjébe, de a prudenciális felügyeleti hatóságok hatékonyságát és a munkájuk által produkált eredményeket is vizsgálják az értékeléskor. A Szervezet által kiadott módszertan segítséget nyújt abban is, hogy a nemzeti kormányoknak milyen hatásköröket kell biztosítaniuk a felügyeleti hatóságok számára, hogy azok felügyeljék és ellenőrizzék a pénzek útvonatát megfelelően az AML/CFT rendszernek.

A Szervezet által kiadott módszertan részeként az ME végrehajtását meghatározó technikai megfelelési mutató³⁹ az alapja az AML/CFT rendszer eredményességének. A technikai megfelelési komponense meghatározott kritériumok listájaként határozza meg az egyes ajánlások konkrét követelményeit. Így az értékelők lebonthatják és egyenként értékelhetik az ajánlás minden egyes részletét. Összefoglalva, a technikai megfelelés felteszi a kérdéseket és meg is válaszolja azokat az ME-eljárás keretében.

Attól, hogy egy ország implementálta az ajánlásokat, nem jelenti, hogy hatékony is az AML/CFT küzdelemben, csak annyit jelent, hogy megteremtették egy hatékony rendszer jogszabályi alapjait. A hatékonyság értékelése kulcsfontosságú

³⁸ INs – Interpretativ Note (értelmező jegyzet). Például az összevont folyamatok és a kölcsönös eljárások során alkalmazandó módszertan vonatkozásában kiadott jegyzet elérhető nyilvánosan is. Forrás: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/FATF-Universal-Procedures.pdf>.

³⁹ ME technikai megfelelési útmutató.

előrelépés volt, mivel az ajánlások egyszerű végrehajtása helyett az eredményekre összpontosít. Ebben a kontextusban ez azt jelenti, hogy egy adott ország AML/CFT rendszere mennyiben valósít meg olyan hatékony eredményeket, amelyek lehetővé teszik számukra az ML/FT kockázatainak és fenyegetéseinek csökkentését vagy megakadályozását. A hatékonyság tényleges céljának megvalósítása függ ugyanis a politikai akarat, joghézagmentes törvények és a felügyeleti tevékenység végrehajtási eszközeinek meglététől is. A felügyeleti vagy hírszerzési tevékenység a bűnüldözést is támogatja, így ez fontos része a hatékonyságnak. Az ML/TF kockázatok csökkentése, valamint megakadályozása és a PF elleni küzdelem speciális intézkedések végrehajtásával segíti a hatékonyságot. Az országértékelés során vizsgálják ezeknek a kritériumoknak történő megfelelést. Vagyis a technikai megfelelés vonatkozásában azt vizsgálják, hogy az ajánlások hogyan épülnek a jogrendbe, míg a hatékonyság szempontjából pedig azt vizsgálják, hogy az AML/CFT rendszer gyakorlati szempontból mennyire eredményesen működik az adott országban.

A vizsgálat során feltárt gyakorlati eredményeket az ajánlás azonnali eredménynek (a továbbiakban: IOs⁴⁰) nevezi, és 11 pontban határozza meg az eredményeket. Ezek magas prioritású célok, amelyek a pénzügyi rendszer és a tágabb értelemben vett gazdaság védelmét szolgálják, ezáltal megerősítésre kerül a pénzügyi szektor integritása.

A hatékony AML/CFT rendszer működésének kulcsfontosságú célja az IOs eredményeinek értékelése,⁴¹ hiszen ezek túlmutatnak az ajánlások implementálásán.

A vizsgált országok vonatkozásában lefolytatott ME során tett megállapításokhoz az alábbi területeken várnak el azonnali eredményeket:

1. Kockázat, politika és koordináció
Az ML/TF kockázatok megértésre kerülnek és ahol szükséges, összehangolt akciókat folytatnak le politikailag semleges hatóságok.
2. Nemzetközi együttműködés
A nemzetközi együttműködés során megfelelő adatokat, bizonyítékokat szolgáltatnak, valamint megfelelő lépéseket tesznek a bűnözőkkel szemben.
3. Felügyeleti tevékenység
A kijelölt hatóság felügyeli, monitorozza és szabályozza az FI-ket, VASP-kat és a DNFBP-ket annak érdekében, hogy az AML/CTF követelményeknek való megfelelés arányos legyen a kockázataikkal.
4. Megelőző intézkedések
A privát szférában az FI-k, DNFBP-k és a VASP-k kockázataikkal arányosan alkalmazzák az ML/TF megelőző intézkedéseket továbbá jelentik a pénzügyi hírszerző egységek részére a gyanús tranzakciókat, ügyleteket, üzleti megbízásokat.
5. Jogi személyek és egyéb szervezetek
A jogi személyek és egyéb szervezetek megfelelően védettek kell legyenek az ML/TF célú rendeltetésellenes

használattal szemben, továbbá a tényleges tulajdonosi információ hozzáférhető és ellenőrizhető kell legyen.

6. Pénzügyi információs egység
A pénzügyi és egyéb szükséges információkat független hatóságként megfelelően felhasználják és elemzik.
7. ML-nyomozás és büntetőeljárás
Az ML cselekmények és tevékenységek kivizsgálásra kerülnek, az elkövetők vád alá kerülnek és a büntetőeljárás során megfelelő szankciók alkalmazásra kerülnek velük szemben.
8. Elkobzás
A bűncselekmények eredménye és az abból származó vagyon, valamint az elkövetéshez használt eszköz elkobzásra kerül.
9. TF-nyomozás és büntetőeljárás
A TF cselekmények és tevékenységek kivizsgálásra kerülnek és a terrorizmust finanszírozó személyek vád alá kerülnek és a büntetőeljárás során megfelelő szankciók alkalmazásra kerülnek az elkövetőkkel szemben.
10. TF megelőző intézkedések és pénzügyi szankciók
A terroristák, a terrorszervezetek és a terrorizmusfinanszírozók akadályoztatva vannak abban, hogy pénzügyi eszközöket gyűjtsenek, mozgassanak vagy felhasználjanak, és nem élhetnek vissza a nonprofit szektor nyújtotta lehetőségekkel sem.
11. PF pénzügyi szankciók
A WMD⁴² proliferációjával érintett személyek és szervezetek gátolva vannak abban, hogy pénzügyi eszközöket gyűjtsenek, mozgassanak vagy felhasználjanak a megfelelő UNCCR-rendelkezésekkel⁴³ összhangban.

Nemzetközi összehasonlításban a bűnüldöző szervek eltérőek, ugyanakkor az IOs pontjait tekintve azonos feladatuk van, vagyis a nemzetközi együttműködés, a nyomozás és büntetőeljárás lefolytatása, valamint a pénzügyi információs egység működtetése. Az IOs kulcsfontosságú célja tehát abban nyilvánul meg, hogy a hatóságok hatékonyan végezzék a munkájukat. Nem elegendő tehát az ajánlások jogszabályokba történő implementálása, hiszen az AML/CFT rendszer hatékonysága a végrehajtásban rejlik.

Az országokkal szemben lefolytatott AML/CFT rendszerek ME-értékelése egységes standard alapján történik. Az ME célja egy részről az, hogy folyamatos fejlődést biztosítson a vizsgált országoknak az AML/CFT rendszerük vonatkozásában és hiteles képet adjon a hatékony – vagy kevésbé hatékony – működésről. A másik célja az, hogy tisztességes bánásmódot biztosítson minden, az értékelés tárgyát képező joghatóságnak és egyúttal lehetőséget teremtsen arra, hogy az értékelés eredményéhez hozzájáruljanak. Az értékelés eredményének nyilvánosságra hozása azt a célt szolgálja, hogy a többi FATF-tag nyomást tudjon gyakorolni az adott országra annak érdekében, hogy az teljes mértékben alkalmazza a Szervezet által kiadott standardokat. Tekintettel arra azonban, hogy az országok szabályozási és működési struktúrájuk különböznek egymástól, ezért az ME több irányból is támogatja az országokat.

⁴⁰ IOs – Immediate Outcomes (azonnali eredmények).

⁴¹ Az IOs értékelése alapján kerül megállapításra az adott ország reakcióképessége is, vagyis nemcsak a jogszabályok megalkotását vizsgálják, hanem a végrehajtás során alkalmazott gyakorlati eredményeket is. Forrás: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/fatf%20methodology%2022%20feb%202013.pdf>

⁴² WMD – Weapons of Mass Destruction (tömegpusztító fegyverek).

⁴³ UNCCR – United Nations Security Council Resolutions (az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozatai).

Gyakorlati megvalósítás

Az országértékelés gyakorlati megvalósítása átlagosan 14 hónapot vesz igénybe és 5 vagy 6 főből álló bűnüldözési, jogi és pénzügyi szakértői csoportból tevődik össze. A különböző szakterületek szakértői alkotják az értékelő csoportokat. A szakértők a Szervezet teljes jogú tagjaiból, illetve az FSRB-tagokból⁴⁴ érkeznek. A Szervezet elnöke nevezi ki az ellenőrző tagokat az alábbi szempontok figyelembevételével:

- a vizsgálat alá vont joghatóság speciális jellemzői,
- értékelési tapasztalat releváns szakterületen,
- a FATF-standardok ismerete,
- objektivitás és semlegesség a vizsgált országgal szemben,
- a vizsgálat alá vont joghatóság jogrendszerének ismerete.

Az értékelést végző szakemberek egy FATF-képzésen vesznek részt és a bizottságban legalább egy olyan tag kell legyen, aki korábban is végzett országértékelést.

Az értékelő bizottság feladata, hogy elkészítse az ME-dokumentációt a vizsgált ország FATF-szabványinak való megfeleléséről. Az ország ML/TF elleni küzdelemben való hatékonyságának felméréséhez széles körű szakértelemre és a szakértők közötti együttműködésre van szükség. Mindegyik szakértővel szemben elvárás, hogy a jelentés minden részében közreműködjön, de elsődleges felelősségük a saját szakterületükre vonatkozó témákban van. Az ME-folyamat szigorúan bizalmas, ezért az értékelő bizottság, az értékelés alá vont ország, a titkárság,⁴⁵ a lektorok⁴⁶ (reviewers) és az észrevételeket tevő országok minden információt és véleményt kötelesek titokként kezelni.

Az ME folyamat az alábbi lépésekből áll:

1. Az értékelés alá vont ország felkészítése

Az értékelés alá vont ország felkészítését a titkárság végzi, melyben az értékelő csapat nem vesz részt. A felkészítés során az értékelés alá vont ország számos tekintetben felkészül:

- az adott ország részéről kijelölt személyek megismerik egymást és felkészülnek arra, hogy nemzetközi szakértők értékelni fogják az országot,
- képzést kapnak a FATF ajánlásairól és arról, hogyan kerül értékelésre a hatékonyság,
- modellinterjú biztosítanak a résztvevők számára.

A felkészítés során a szakértők lehetőséget kapnak arra, hogy megvizsgálják és megtárgyalják a vizsgált ország működési struktúráját, hogy vázolni tudják a megfelelőség értékelését. Ennek az a célja, hogy az elvárások és a határidők tisztázásra kerüljenek az értékelési folyamat zavartalan lebonyolítása érdekében.

2. Dokumentumok vizsgálata

A dokumentumok vizsgálata a technikai megfelelőség érdekében történik. Az ország felkészítési és a helyszíni ellenőrzési lépések között az értékelőbizottság elvégzi a technikai megfelelőség vizsgálatát. Ehhez a TCA-t⁴⁷ használják, amely csatolásra

kerül majd a MER-hez. A TCA megmutatja, hogy az egyes ajánlások kritériumai mennyire teljesülnek, és az összes ajánlást egyetlen, végleges minősítési kategóriába foglalja. Minden ajánlás meghatározásra, majd elemzésre kerül, majd az értékelők megállapítják a vonatkozó technikai hiányosságokat. Az értékelés alá vont ország megkapja a TCA első vázlatát három hónappal a helyszíni ellenőrzést megelőzően. Lehetőséget kap arra, hogy megtegye az észrevételeit és magyarázatot adjon a feltárt hiányosságokra, hiszen az ajánlásoknak történő megfelelés bemutatásáért az értékelés alá vont ország a felelős.

Az értékelés lefolytatása során az értékelők kizárólag az értékelés időpontjában hatályos, vagy az értékelés időtartamának végéig hatályba lépő törvényeket, rendeleteket, intézkedéseket veszik figyelembe.

A helyszíni ellenőrzés lezárását követően az értékelés alá vont ország már nem nyújthat be új információt. A MER eredménye a helyszíni ellenőrzés időszakában lévő pillanatnyi állapotát mutatja be az értékelt ország vonatkozásában.

3. A fokozott/csökkentett figyelmet igénylő területek azonosítása

Az értékelés során az egyes területek hatókörére vonatkozó jegyzetet (a továbbiakban: SN⁴⁸) készítik el. Az értékelőbizottság ezzel határozza meg a fokozott vagy csökkentett figyelmet igénylő területeket. Ezzel egyidejűleg külső bírálókat kérnek fel, hogy tegyék meg észrevételeiket, amelyek segítséget nyújtanak az értékelőbizottságnak a fókuszalandó területekre vonatkozó döntéseikben. Ennek összeállítása a helyszíni ellenőrzés lefolytatása előtt legalább egy hónappal megtörténik és megküldik az értékelés alá vont ország részére is.

4. Helyszíni ellenőrzés lefolytatása

Bár az előkészületek során nagyon sok terület feltérképezésre kerül úgynevezett „*offsite*” vizsgálat, ennek ellenére a helyszíni ellenőrzés meghatározó marad.

A helyszíni ellenőrzés előnyei több szempontból is igazolható. Az egyik, hogy az értékelés alá vont ország AML/CFT rendszerének megfelelőségéről a helyszíni tapasztalatok alapján lehet reális képet kapni, ugyanis az értékelőbizottság felméri a hatóságok, felügyeleti szervek és egyéb kapcsolódó szakterületek közötti kommunikációt, működési struktúráját is. Ezek alapján megértik a korábban benyújtott esettanulmányokat, dokumentációkat, egyéb szakmai leírásokat, amiket az értékelés alá vont ország küldött meg a felkészítés során.

A helyszíni ellenőrzés megkezdése előtt a titkárság elkészíti a helyszíni ellenőrzési programot, amit megküldenek az értékelőbizottságnak, valamint az értékelés alá vont országnak, annak érdekében, hogy a MER elkészítéséhez minden információ biztosítva legyen.

Az értékelők az adott ország AML/CFT rendszerében különböző résztvevőkkel találkoznak a jogalkotóktól a végrehajtó hatóságokon át a magánszektor képviselőjéig is beleértve. Az értékelés alá vont országnak biztosítani kell, hogy megfelelően felkészült szakemberek vegyenek részt minden találkozón. Tekintettel arra, hogy minden országnak különbözőek a működési körülményei, valamint eltérő kockázataik vannak, ezért különböző megközelítéseket alkalmazhatnak a FATF-

⁴⁴ FSRB – FATF-Style Regional Body (FATF-stílusú regionális testület).

⁴⁵ Titkárság – A Szervezet ME megszervezésért felelős iroda, támogatja az értékelést végző bizottságot és az értékelés alá vont országot.

⁴⁶ Lektorok – A jelentést átvizsgáló és szerkesztő személyek, akik egyben a több nyelvre történő fordításokat is elvégzik, majd ezek kerülnek a tagországok elé véleményezésre.

⁴⁷ TCA – Technical Compliance Annex (technikai megfelelőségi melléklet).

⁴⁸ SN – Scoping Note (meghatározási terület). Ez tartalmazza a helyszíni ellenőrzés során fokozott vagy csökkentett hatókör meghatározását, amely a döntés meghozatalának indoklásában is szerepet játszik.

standardok megvalósításához és a hatékony AML/CFT rendszer kidolgozásához, működtetéséhez. Emiatt az értékelőknek rugalmasnak kell lenniük és el kell határolniuk magukat a saját joghatóságukhoz történő összehasonlítástól az adott ország értékelése során.

A helyszíni ellenőrzés időtartama jellemzően 2-3 hetet vesz igénybe mely során egy kezdeti következtetéstervezetet készítenek el, amit átadnak az értékelés alá vont országnak a helyszíni ellenőrzés lezárásakor. A helyszíni ellenőrzés lezárását követően már nincs mód új információ befogadására.

5. Személyes találkozó

A helyszíni ellenőrzés lezárását követően az értékelést végzők és a titkárság – hozzávetőlegesen hat hét alatt – elkészíti a MER előzetes vázlatát. Ez a vázlat megküldésre kerül az értékelés alá vont ország részére, és olyan kérdéseket is feltesznek, amelyek nem voltak teljesen egyértelműek az értékelők számára. Az értékelés alá vont országnak ezt követően négy hét áll rendelkezésére, hogy elkészítse a válaszákat és ellenőrizze a megállapítások alapján, hogy minden pontosan került-e rögzítésre a MER-vázlatban. Az értékelés alá vont ország az észrevételeit és a kérdésekre adott válaszait megküldi az értékelőbizottságnak, akiknek szintén négy hét áll rendelkezésre, hogy figyelembe vegye azokat. Az így elkészült második vázlatot az értékelés alá vont ország és a külső bírálók ismétleten áttekintik. Ezen szakasz lezárásaként az értékelőbizottság és az értékelt ország személyes megbeszélés útján konzultálnak a még fennálló kérdések vonatkozásában. A személyes találkozó célja az értékelőbizottság és az értékelt ország közötti főbb kérdések megoldása, amely lehetővé teszi a végleges jelentéstervezet elkészítését.

6. Plenáris ülés (plenáris vita és jóváhagyás)

Miután az értékelés alá vont ország észrevételei beépítésre kerültek a MER harmadik tervezetében, az megküldésre kerül minden FATF-tag, társult tag és megfigyelő részére. A küldöttségeknek két hét áll rendelkezésére, hogy írásbeli észrevételeket tegyenek és kiemeljenek plenáris megbeszélést igénylő kulcskérdéseket, amit meg kívánnak vitatni. Az észrevételeknek lényeges, sarkalatos kérdésekre kell koncentrálniuk. Az adott észrevételeknek a plenáris ülést megelőzően minden küldöttség számára el kell juttatni.

A plenáris ülésen nem a teljes MER kerül megvitatásra, hanem csak a releváns kérdések kerülnek megbeszélésre. A közel 4 órás megbeszélés a magas szintű és érdemi kulcskérdésekre koncentrálnak, azon belül is elsődlegesen a hatékonyságra. Technikai kérdések csak akkor kerülnek megvitatásra, ha anélkül nem fogadható el a MER. A vita után a szükséges módosításokat tartalmazó MER elfogadás céljából benyújtásra kerül a plenáris ülésen, ahol szavaznak. Az elfogadott MER közzétételre kerül a FATF honlapján.⁴⁹

Értékelési módszer

A FATF-standardoknak való legjobb megfelelés nem elegendő, ha az adott ország egyebekben nem hatékony az AML/CFT

küzdelemben. Ez az oka annak, hogy az értékelésnek két alapvető összetevője van:

1. az ország technikai megfelelése és
2. hatékonysága.

A két kategória összefügg egymással, külön-külön nem valószínűsíthető meg.

A technikai megfelelés során azt kell értékelni, hogy egy ország implementálta a szükséges törvényeket, rendeleteket és egyéb kért intézkedéseket, és hogy a támogató AML/CFT intézményi keret megvan és megfelelően, befolyásolástól mentesen működik, avagy sem.

A hatékonyság értékelése során pedig azt vizsgálják, hogy az AML/CFT rendszer hogyan működik, és hogy az adott ország milyen mértékben valósította meg az IO-kat, amelynek eredménye a hatékony AML/CFT rendszer.

Minden egyes országértékelés tartalmazza az adott ország kockázati profilját, strukturális elemeit és az esetleges hiányosságait. Ezek alapján minősítik az adott ország technikai megfelelését az alábbiak szerint:

C	Compliant	Megfelelő, nincs hiányosság.
LC	Largely compliant	Nagymértékben megfelelő. Csak kisebb hiányosságok vannak.
PC	Partially compliant	Részben megfelelő. Vannak mérsékelt hiányosságok.
NC	Non-compliant	Nem megfelelő. Vannak jelentős hiányosságok.
NA	Not applicable	Nem alkalmazható a minősítés. Az ország strukturális, jogi vagy intézményi adottságai miatt nem alkalmazható a minősítés.

Forrás: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/brochuresannualreports/FATF-annual-report-2019-2020.pdf>

A MER elkészítése során külön színekkel vannak jelölve a különböző értékelési kategóriák. A vizsgált ország az alapján kerül értékelésre, hogyan sikerült implementálni a Szervezet ajánlásait és azok milyen mértékben kerülnek alkalmazásra a gyakorlatban. A végső minősítés az összes tényező és az ajánlás egyes kritériumainak mérlegelésével együtt kerül meghatározásra. Ez azt jelenti, hogy a megfelelési besorolást a súlyozás és az ajánlások közötti átfedések határozzák meg.

Az egyes ajánlások értékeléséhez használt egyedi kritériumok nem azonos jelentőségűek, és a teljesített kritériumok száma sem jelzi mindig, az egyes ajánlások teljesítésének általános szintjét. Az egyes ajánlások minősítésének eldöntésekor az értékelőknek figyelembe kell venniük a kritériumok relatív fontosságát az ország esetében. Éppen ezért mérlegelni kell, hogy az esetleges hiányosságok mekkora mértékben befolyásolják az ország kockázati profilját, valamint egyéb strukturális és kontextusos információit. Akár egyetlen hiányosság is elég fontos lehet az NC minősítés megállapításához, még akkor is, ha más kritériumok teljesülnek. Ezzel szemben az alacsony kockázatú vagy a kevésbé használt pénzügyi tevékenységekkel kapcsolatos hiányosságok csak csekély hatással lehetnek az ajánlás általános minősítésére.

Bizonyos esetekben ugyanaz a mögöttes hiányosság több különböző értékelést is befolyásolhat. Ugyanis összefüggés van a hiányos kockázatértékelés és a kockázatalapú intézke-

⁴⁹ Forrás: [https://www.fatf-gafi.org/publications/?hf=10&b=0&q=MER&s=desc\(fatf_releasedate\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/?hf=10&b=0&q=MER&s=desc(fatf_releasedate))

dések között az AML/CFT egész rendszerében. Ha az AML/CFT szabályokat nem alkalmazzák egy adott típusú pénzügyi intézményre vagy a DNFBP-re, az befolyásolhatja a pénzügyi intézményekre vagy a DNFBP-kre vonatkozó összes ajánlás értékelését. A mögöttes okokat egyértelműen meg kell határozni a MER-ben hiszen a technikai megfelelés pontosságát ez adja meg. Az ajánlásban meghatározott jogintézményeket és szervezeti struktúrákat összevetik az ellenőrzött országban tapasztalt jogi intézményével, valamint az illetékes hatóságok hatáskörével és eljárásrendjével.

A hatékonyság eltérő módon kerül értékelésre, mint a technikai megfelelés, ugyanis a hatékonyság értékelésének célja az, hogy értékelje az egész ország AML/CFT rendszerét, annak megfelelő működését. Nem vizsgálják, hogy teljesülnek-e az ajánlásban meghatározott követelmények vagy hogy az ajánlás minden eleme implementálásra került-e. A hatékonyság

megítélése az alapján történik, hogy az egyes IO-kat teljesítik vagy sem, valamint azt milyen mértékben teljesítik.

A FATF egyik legfontosabb célja a folyamatos azonosítás azon joghatóságok vonatkozásában, amelyek erőtlene a pénzmosás elleni és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemben, ezért ezek kockázatot jelentenek a nemzetközi pénzügyi és gazdasági rendszer integritására tekintve. Azok az országok, amelyek nem képesek megbízható és hatékony AML/CFT rendszert megvalósítani és biztosítékokat adni a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemben, valós kockázatot jelentenek a pénzügyi rendszerre és a polgárok vagyonzbiztonságára világszerte.

Tekintettel arra, hogy tartalmi korlátok határt szabnak a publikációk közzétételét tekintve, azonban a témában további tudományos kutatás és publikáció indokolt, ezért a szerző a későbbiekben teszi közzé a további kutatás eredményét.